

Ny abortlov:

Nå står kampen om kvinners rett til selvbestemmelse

*Likestilling i arbeidslivet =
Likelønn og hele faste stillinger*

Likelønnskamp:

– Lønn avspeiler samfunnets verdisetting

Repparfjorden:

– Vil bli vår generasjons Alta-sak

LEDER:

“Den økonomiske likestillinga har stått på stedet hvil så lenge jeg har levd.” MARIE SNEVE, NESTLEDER I RØDT

HALVE HIMMELEN:

“Kvinner i lavtlonte yrker er ikke en del av regjeringas likestillingspolitikk.” SEHER AYDAR, VARA TIL STORTINGET

**Marie Sneve
Martinussen**
marie@roedt.no
Nestleder i Rødt

Kvinne, kjenn din bankkonto

LEDER

Hva er det med kvinner og penger? I alle økonomiske mål gjør vi det dårligere enn menn. Vi tjener mindre, selv om vi tar like lang utdannelse og jobber like lange dager. Vi eier mindre, i aksjer og boligformue. Vi skaper færre verdier, i alle fall sånn som verdier måles i brutto nasjonalprodukt. Vi leser mindre om økonomi, og bestemmer mindre i styrerommene. Har vi kollektiv pengeallergi?

Økonomien er en mannsbastion, både i samfunnet og i den enkelte familie. Det er far som tar beslutninger om lån, rente og investeringer. Og det er det far som tjener på, i alle fall hvis samlivet tar slutt.

Den økonomiske likestillinga har stått på stedet hvil så lenge jeg har levd, på tross av at dagens kvinner studerer og arbeider mer enn noen sinne. Vi tjener 87 kroner for hver 100-lapp en mann tjener, og har cirka halvparten så mye bruttoformue. Kjønnsforskjellene i formue starter tidlig, gutter under 17 år eier mer aksjer enn jenter på samme alder. Der gutter får aksjer til dåp og konfirmasjon hopper det seg opp med gull og sølv i jentenes smykkeskrin. Og når man går av med pensjon er det langt flere kvinner enn menn som blir minstepensjonister, ofte på grunn av deltid eller omsorg for barn.

Når jeg snakker om økonomisk likestilling får jeg ofte høre at dette er et «bevis» på naturlige kjønnsforskjeller. Kvinner er ikke opptatt av penger, de velger heller å ha meningsfulle jobber. Og der kvinner bruker opp alle pengene sine på sko, er menn sparevillige og investeringsmarte. Så vi kan vel bare takke oss selv?

Forestillinga om at kvinner og penger ikke henger sammen går langt tilbake. Tidligere var det ikke lov for kvinner å gjøre lønnsarbeid, de fikk ikke ha egen bankkonto og kunne ikke eie. Dersom en kvinne arvet formue, ble forvaltninga overført til hennes mann eller bror. En ung gutt ble ansett som mer økonomisk ansvarlig enn en voksen kvinne.

Disse holdningene lever i beste velgående, og all den tid økonomien er en sentral del av samfunnet er den økonomiske kvinnekampen en av våre viktigste. Det handler om pensjon, sekstimersdag og likelønn. Og hver gang regjeringen kutter formuesskatten, må du huske at dette er en gave først og fremst til menn. Som betales av kvinner som må løpe fortere, med færre kolleger, i landets barnehager, sykehus og sykehjem.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningengs gate 22
0154 Oslo

Bevegelse: Folkelig engasjement er det viktigste virkemiddelet i kampen for kvinners rett til selvbestemt abort. Foto: Vegard Wivestad Gr

ABORTLOVEN

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

Mange advarer mot innskrenkinger i kvinners selvbestemmelse, førti år etter at Norge fikk en lov om selvbestemt abort.

– Jeg tror mange la merke til det store engasjementet i høst, etter at regjeringen åpnet for å endre abortloven, sier Gerd Johnsen. Hun er forlagssjef i Res Publica, som akkurat har gitt ut antologien *Abortkamp – maktkamp*.

– Vi så det også i debatten om legenes reservasjonsrett i 2013/14 – det var mange som lot seg provosere og engasjere til forsvar for kvinners rettigheter. Men det nye, slik vi i forlaget og redaktør Susanne Kaluza så det høsten 2018, var at vanlige folk grep ordet – ikke bare politikere og kommentatorer. I aviser landet over skrev de innlegg der de fortalte om sine erfaringer med abort eller det å føde barn med alvorlige funksjonshemminger.

– Dette var nytt, og dette ville vi dokumentere – derfor har vi samlet de viktigste og sterkeste tekstene fra kampen om abortloven anno 2018/19. Det Susanne Kaluza ønsket med boken, var å samle de beste argumentene til forsvar for dagens lov til neste gang vi må forsvare den, sier Johnsen.

– Nylig la Bent Høie frem sitt forslag om at alle fosterreduksjoner må avgjøres i nemnd – så denne boken er dessverre sørgelig aktuell, og er desto viktigere.

Viktig prinsipp

Seher Aydar, vara til Stortinget for Rødt, reagerer kraftig på regjeringas standpunkt om at fosterreduksjon ikke lenger skal være selvbestemt før 12. svangerskapsuke.

– Selvbestemt abort handler om at den som er gravid og eventuelt skal føde skal få bestemme selv. Endrer vi på selvbestemmelsesprinsippet, åpner vi i realiteten for å frata kvinner en viktig frihet og rettighet. I likhet med et massivt flertall i befolkninga er Rødt mot denne innskrenkinga av kvinners selvbestemmelse.

Flere hevder at KrF i regjering har fått

gjennomslag i noe som framfor alt er ei symbolsak. Aydar advarer mot å bagatellisere spørsmålet:

– Selv om noen argumenterer med at det ikke er så mange kvinner som gjennomfører fosterreduksjon, er det også et prinsipielt spørsmål. Dette er første gang på 40 år at selvbestemmelsesprinsippet kan bli rokket ved. Dette prinsippet er en hardt tilkjempet rettighet. Det er ikke noe vi kan gi fra oss, uansett om det rammer én eller 1000, sier Aydar.

Johanne Sundby, gynekolog og professor i samfunnsmedisin, er også negativ til regjeringas forslag.

– På en måte er det en symbolsak, men desto verre. Det betyr jo bare at det er viktig for noen å gjøre politisk seier ut av noe som det ellers er stor konsensus om, og det har en viktig signalfunksjon at noen vil stramme inn abortlova. Det kommer nok mer, sier Sundby.

To eller flere?

– Hvis målet ikke er at flere som ber om fosterreduksjon skal få nei, så lurer jeg på hva vi sitter igjen med – annet enn en strafferunde for å påføre den gravide ekstra skyld og skam før inngrepet, sier Seher Aydar.

«Tvillinger hører sammen» er et utsagn KrF har brukt flittig i debatten om fosterreduksjon.

– Når de argumenterer med at det er synd på et gjenværende foster ved fosterreduksjon, er det kort vei til å si at det er synd på alle som «går glipp av» et søsken på grunn av abort, sier Aydar. I debatten blir ordet «tvillingabort» gjerne brukt om fosterreduksjon. Mange har påpekt at dette er misvisende, fordi det kan være flere enn to fostre når et slikt inngrep er aktuelt.

– En konsekvens av økt bruk av kunstig befruktning og at kvinner venter lenger med å få barn, er økt antall fostre i graviditetene. Tvillinger går oftest bra, men det er likevel en risikogruppe. For noen er den økningen i risiko reell. Med tre, fire eller fem fostre er det betydelig økt risiko for fosterskade og for tidlig fødsel, sier gynekolog og professor Sundby.

Kvinnen vet best

– Det er kvinnen som bærer ansvaret etter fødsel, og bare hun som vet hva hun klarer og ikke klarer.

Aktuell bok: Abortdebatt mellom to permer. Omslag: Jenny Jordahl.

tkamp

rott / NTB scanpix.

Jeg tror ikke noen andre kan ta slike vanskelige avgjørelser på en bedre måte, understreker Sundby.

Hun har advart om at en konsekvens av lovendringa kan bli at kvinner må vente lenger på å få utført aborten. I tillegg kommer ekstrabelastninga ved å møte i nemnd.

– Ja, nemnd er alltid en ekstra belastning og en forsinkelse. En rådgivningskomité uten beslutningsmyndighet er så uendelig mye bedre.

– Jeg tror vi må ha en abortlov, og noen grenser. Men en moderne abortlov bør ta inn over seg at vi ikke har noe stort abortproblem i Norge, vi har ikke mange aborter og de som tas, er trygge. Dette skal vi ikke gi slipp på, sier Sundby.

Må skape bevegelse

– Det første Rødt gjorde i denne saka, var å invitere kvinnebevegelsen til Stortinget for å diskutere veien videre. Vi kan bare vinne denne kampen når vi står sammen, sier Seher Aydar.

– Vi kommer til å gjøre det som trengs på Stortinget, men det viktigste er å skape bevegelse for å forsvare abortlova – som i 2014, da regjeringa sendte forslaget om reservasjonsrett for leger på høring. Vi kommer til å jobbe både på og utenfor Stortinget sammen med kvinnebevegelsen og alle som vil forsvare kvinners abortrettigheter.

– Det som blir viktig nå, er å sørge for at regjeringa ikke vinner denne kampen. Og taper de én kamp, vil de prøve på noe nytt. Det vi alle kan gjøre, er å melde oss inn i kvinneorganisasjoner og være aktive året rundt slik at vi er klare til å stå imot angrep på kvinners rettigheter.

Aydar mener det også er viktig å jobbe langsiktig med tanke på stortingsvalget i 2021.

– Vi er nødt til å sørge for at de partiene som vil innskrenke kvinners reproduktive rettigheter blir så små som mulig, og at partier som er villige til å forhandle bort kvinners rettigheter ikke får makt.

Melding til regjeringa

Rødt-representanten påpeker samtidig at mange blir mobilisert politisk når viktige rettigheter er under press:

– Da reservasjonsretten kom opp i 2014, var jeg del av arbeidsutvalget i 8-marskomiteen i Oslo. Jeg har aldri vært med på en så stor mobilisering til 8.

Forlegger: Gerd Johnsen, forlagssjef i Res Publica. Foto: Roberto Di Trani.

Gynekolog: Professor Johanne Sundby. Foto: UiO.

Vara til Stortinget: Seher Aydar. Foto: Einar Aslaksen.

mars før, det var fett!

Også i år tror Aydar at folk flest vil ta til gatene og gi et tydelig signal til regjeringa.

– Årets 8. mars-markering blir den viktigste høringa om dette forslaget. Vi skal presse regjeringa til å snu. Det har vi klart før, og kan klare det igjen. Jeg har fortsatt trua. Altså, du innskrenker ikke abortlova!

Aydar vil heller styrke prinsippet om at kvinnen selv bestemmer.

– Når regjeringa først åpner for å endre abortlova, bør de styrke selvbestemmelsen, ikke innskrenke den. Rødt går inn for å utvide selvbestemt abort til 18. uke, og at alle som ønsker det skal få tilbud om tidlig ultralyd og NIPT-testen (ikke-invasiv fosterdiagnostikk, red.anm.).

RØDT
Norge
RUNDT

TROMS:
Stifter Rødt Balsfjord

Ine Rehn Lund har savnet å kunne stemme på partiet som ligger hennes hjerte nærmest når det er kommunevalg. Nå har hun stiftet lokallag i Balsfjord.

– Jeg synes Rødt trengs i lokalpolitikken i Balsfjord. Jeg har jo i alle år hatt lyst til å stemme på det partiet som ligger mitt hjerte nærmest, også når det er kommunevalg. Det blir jo til at man må gi en stemme til «nabopartiet», sier Ine Rehn Lund til Nye Troms.

HORDALAND:
Eneste kvinnelige toppkandidat

Mens kvinner dominerer i Oslo og Trondheim, er ni av ti førstekandidater i Bergen menn. Rødts Sofie Marhaug er for annen gang den eneste kvinnelige toppkandidaten i Bergen.

– Vi hadde nesten akkurat den samme posisjonen ved forrige valg. Det kan ikke være slik at den eneste riktige måten å være politiker på, er å være en vellykket mann i 30-årene, sier Marhaug til NRK.

ROGALAND:
Vil inn i kommunestyret

Ved haustens lokalval stiller Raudt liste i ei rad kommuner for fyrste gong. Ein av desse kommunane er Etne i Rogaland.

– Eg trur partiet kan appellera til mange i ein distriktskommune. Vår fremste sak er kampen mot forskjells-Noreg, og den er også viktig i Etne, seier Vigdis Madssen til lokalvisa Grannar.

OSLO:
Ber om nye virkemidler mot spekulanter

De rødgrønne partiene i Oslo bystyre mener staten må komme opp med bedre verktøy for å hanskas med «vanskelige» gårdeiere som lar gamle og verneverdige gårder forfalle.

– Slike gårdeiere er uegna til å eie og ha ansvar for andres bolig. Norge trenger en lov som fratar slike gårdeiere retten til å eie andres bolig. Vi i Rødt har i dette tilfellet mest tro på sanksjoner som virkelig svir i lomdeboka på spekulative eiere, sier bystyrepraesentant Marit Halse til VårtOslo.

HALVE HIMMELEN ER VÅR

Seher Aydar er vararepresentant for Rødt på Stortinget og kvinneaktivist. Hun skriver om feminisme i Rødt Nytt.

Likestilling kommer ikke av seg selv

Kvinner i lavtlønte yrker er ikke en del av regjeringas «likestillingspolitikk». Men kan vi oppnå likestilling uten å rokke ved de økonomiske forholda?

Det er ingen overraskelse at det er mye å reagere på i regjeringsplattformen, men her vil jeg fokusere på det som ikke står der. Kvinnefrigjøring forutsetter at alle kvinner har rett og mulighet til å leve som økonomisk selvstendig person med kontroll over eget liv og egen seksualitet, uten frykt for vold og overgrep. Men selv om kvinnekampen har ført til at kvinners posisjon er bedre i dag kan vi med sikkerhet si at vi ikke er i mål.

Kvinner tjener fortsatt mindre enn menn, også når vi kun ser på lønnsforskjeller mellom de som jobber heltid. Det foregår en systematisk nedvurdering av den jobben som gjøres i kvinnedominerte yrker. Det er en verdsettingsdiskriminering som gjør at mange kvinner blir ufrie. De som har en partner blir avhengig av partners inntekt og andre sliter med å få endene til å møtes. Kvinner tjener mindre enn menn i snitt selv om vi jobber heltid, men forskjellene forsterkes av at det store flertallet av de som jobber ufrivillig deltid er kvinner. Ulikhetene følger kvinner hele livet. Nesten ni av ti minstepensjonister er kvinner. Likevel nevner ikke regjeringa et eneste ord om kvinners økonomiske stilling når de forklarer sin likestillingspolitikk.

Du trenger ikke å være på venstresiden for å skjønne at det ikke er tilfeldig. En likestillingspolitikk som ikke vil endre maktforholda er dømt til å mislykkes. Regjeringas politikk er ikke bare mislykka likestillingspolitikk – det er en politikk som aktivt skaper større forskjeller mellom de som har mest og resten av oss. Sånt blir det ikke likestilling av.

Sekstimers arbeidsdag med full lønnskompensasjon vil gi de mange som jobber deltid, som i hovedsak er kvinner, en lønn de kan leve av og skape et mer inkluderende arbeidsliv. Når Rødt foreslår profittfri velferd, likelønnsnett, et organisert arbeidsliv og å heve minstepensjonen, er dette forslag som til sammen vil styrke kvinners posisjon og bane vei for en reell likestilling.

For de mørkeblå er det viktigere å sikre skattelette til de rikeste og la velferdsprofitørene beholde sine sugerør i statskassa. Og vi må ikke glemme at de økonomiske forholda henger tett sammen med kvinners muligheter og frihet for øvrig. Det er for eksempel mye vanskeligere å si fra om seksuell trakassering på arbeidsplassen hvis du er midlertidig ansatt eller ringevikar, og rett for å miste jobb og inntekt. Rødt har reist en rekke forslag med tiltak mot seksuell trakassering i arbeidslivet, men regjeringspartiene vil stemme det ned.

Dagens regjering angriper kvinners tilkjempede rettigheter og svikter kvinner i lavtlønte yrker. Men en likestillingspolitikk for en mer rettferdig morgendag kan ikke bare bestå av festtaler og honnørord. Virkelig likestilling kommer av kamp for kvinnefrigjøring og regjeringa står på motsatt side av kvinnene i denne kampen.

Krever likelønn: Sykepleiere krever likelønn 1. mai 2014. Foto: Jocke Fjeldstad.

ARBEIDSLIV

Tiril Vold Hansen tiril@sosialisme.no

Statistisk sentralbyrå slo i fjor fast at lønnsgapet mellom menn og kvinner består. Uavhengig av om man jobber heltid eller deltid, tjener kvinner i gjennomsnitt 87 kroner for hver 100-lapp menn tjener. Kampen om lik lønn for likt arbeid er dermed stadig aktuell.

Mimmi Kvisvik, forbundsleder i Fellesorganisasjonen, mener disse store lønnsforskjellene skyldes at arbeid utført av kvinner ikke vurderes å være av lik verdi som arbeid utført av menn.

– Denne verdsettingsdiskrimineringen handler om at kvinners arbeid systematisk verdsettes lavere enn menns arbeid, selv om kravene til utdanning, erfaring, ansvar og anstrengelse er de samme.

Også Kari Kristensen fra den tverrpolitiske Likelønnsaksjonen er opptatt av lønnsforskjellene, og hun peker på at de er et faktum også dersom man tar hensyn til ulik arbeidstid, utdanning og bransje.

– Det er mange som mener at lønnsforskjellene handler om yrkesvalg, men det er jo også forskjeller innen samme sektor. Finanssektoren er verstinger – der tjener kvinner kun 69 % av menns lønn.

Avspeiler samfunnets verdsetting

De to kvinnene er enige at lønnsforskjellene er et samfunnsproblem.

– Lønnsulikhet er et problem, ikke bare fordi det skaper økonomiske forskjeller, men også en psykologisk ubalanse: kvinner får beskjed om at de er mindre verdt via lønnsklippen, forklarer Kristensen.

– Lønnsulikhet gir uttrykk for at verdien av arbeid i kvinnedominerte yrker, og arbeid utført av kvinner ikke har samme verdi som menns, istemmer Kvisvik.

– Det betyr også noe for kvinners økonomiske selvstendighet og behov for å ha en lønn å leve av.

– Vi er jo ikke frie før vi er økonomisk frie, påpeker Kristensen, og lønna i blant annet omsorgsyrene er så begredelig at vi som samfunn bør ta oss skikkelig i nakken.

– Lønn avspeiler samfunnets verdsetting, og i Norge er det dessverre slik at vi verdsetter dårligst de som løser våre viktigste samfunnsoppgaver; nemlig de som bygger folk og samfunn, gjennom omsorg for barn, veiledning og støtte til mennesker i vanskelige livssituasjoner eller pleie og omsorg for de svakeste i samfunnet. Den jobben kvinnene innenfor helse- og sosialsektoren gjør hver dag, utgjør ryggraden i velferdsstaten, sier Kvisvik.

Leder i Fellesorganisasjonen: Mimmi Kvisvik. Foto: Fontene.

Likelønnsaksjonist: Kari Kristensen. Foto: Privat

Vil ha løft i offentlig sektor

På spørsmål om hvordan kampen for likelønn har utspilt seg, mener Kvisvik at det blir mye ord og lite handling.

– Tallenes tale er klar. Det er fremdeles slik at kvinner i gjennomsnitt tjener 87 % av menns lønn.

Kristensen våger likevel å være litt optimistisk med tanke på framtida:

– Jeg håper og tror at noe er i ferd med å skje. Det er jo ingen som uttalt er mot lik lønn for likt arbeid. Spørsmålet er bare hva de gjør med det i praksis.

Her foreslår Kvisvik et løft for offentlig sektor i tariffoppjøret.

– Vi ser behovet for en økt ramme for tariffoppjøret i offentlig sektor, øremerket for å fjerne ulikelønn. For å få til dette, så trenger vi enighet i LO om at lønnsveksten kan være høyere enn i privat sektor.

Begge mener likevel reell likelønn ikke kan oppnås gjennom tariffoppgjør alene, og Kristensen løfter frem likelønnsnett som et utjevneende tiltak.

– Jeg har trua på likelønnsnett utenfor tariffoppjøret. Det tror jeg også kan skape en holdningsendring i hvordan vi ser på verdien av ulikt arbeid.

Hun tror imidlertid ikke likelønn er nok for å skape likhet mellom kjønnene.

– Jeg tror kampen for likelønn må gå hånd i hånd med kampen for sekstimersdagen med full lønnskompensasjon. For at mennesker skal kunne jobbe til pensjonsalder i de viktigste yrkene og velferdsstaten sikres, må vi ta arbeidstidsreduksjon og likelønnskamp på alvor.

Groruddalens lokalsjukehus: Fra en markering i borggården foran Oslo Rådhus i 2012. Foto: Brage Aronsen.

Vil redde lokalsjukehus i Oslo

HELSEPOLITIKK

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– I disse dager er folk fra Finnmark til Sørlandet redde for å miste lokalsjukehuset sitt, sier jordmor Berit Mortensen.

Hun leder nystarta helsepolitisk utvalg i Rødt, som har nok å henge fingrene i.

– Nå ser vi den fulle effekten av foretaksmodellen. Politikerne behandler sjukehusnedlegginger som ei naturlov unntatt fra politisk styring. Det er skummelt at politikerne selv har satt seg på sidelinja når det gjelder styring av det viktigste vi har – helsetilbudet fra fødsel til død. Det er politisk feigt. I tillegg er det ei avdemokratisering når politisk styring blir erstatta med markedsmekanismer.

Om kampen for lokalsjukehus ofte står i distrikta, er den også aktuell i Oslo.

– Aker sykehus, som er lokalsjukehus for Groruddalen, ble så vidt hindra fra nedlegging, men først etter at sjukehusdrifta der var nesten utradert. Nå har det lenge blitt lovet gjenoppbygging. Hva som egentlig skjer i styreromma er ikke godt å si, men styremedlemmers gigantomani og salg av sjukehus tomter virker som en viktigere drivkraft enn pasientene. Det virker som de faglige argumentene blir undergravd, sier Mortensen.

Forhasta forslag

Helsepersonell advarte nylig om at fire av fem nyfødte kan få et dårligere tilbud med forslaget til ny organisering av Oslo universitetssykehus (OUS).

– Forslaget innebærer å nedlegge Ullevål, selge den attraktive tomte og bygge et sjukehøyhus på den lille Gaustad-tomte. Det viktige traumesenteret og mor-barn-senteret på Ullevål splittes. Det planlegges en stor fødeavdeling på Aker sykehus med 10 000 fødsler i året, men bare 20 nyfødteintensivplasser, mens det er planlagt 40 nyfødteintensivplasser på Gaustad, der det skal være kun 3000 fødsler. Argumentet for å legge ned fødeavdelinga på Aker i sin tid var å samle alle fødsler i Oslo i et mor-barn-senter på Ullevål for å styrke intensivbehandlinga av nyfødte. Det gjelder tydeligvis ikke lenger, sier Mortensen.

– Det viktigste er at det uansett utbygging på Aker og høyhus på Gaustad blir for få senger om Ullevål legges ned. Oslo vokser.

Helsepolitiker: Berit Mortensen. Foto: André Løyning.

Krever demokratisk styring

Helsereformen som i 2001 ble vedtatt av Ap, Høyre og FrP førte til at sjukehusa ble omgjort til helseforetak året etter. Sjukehusa i foretaksmodellen er bedrifter som selv skal opparbeide overskudd og sette av midler til drift og investeringer. Med konkurranseutsetting og stykkprisfinansiering som økonomiske virkemidler vokser byråkratiet, mens arbeidsforholda for fagfolk presses:

– Den økonomiske bunmlinja er blitt viktigere enn fag og omsorg. Fra jeg ble utdanna sjukepleier i 1987 og jordmor i 1992, har det vært et stadig større effektivitetspress. Det er fantastisk å være jordmor, men det virker ikke som man skal ha det overkommelig på jobb i sjukehusa lenger. Stress og overfylte avdelinger gjør det vanskeligere å gi god omsorg. I psykiatrien blir pasientene sjukere og både pårørende og behandlere utslitte av effektivitetskravene. Helsevesenet har fått feil medisin, det må endres.

– Helsepolitisk utvalg består av kunnskapsrike folk som skal bidra til å utvikle helsepolitikk som setter mennesket i sentrum og ikke markedet. Vårt mål er nå å fjerne foretaksmodellen og få tilbake demokratisk styring av sjukehusa med 100 prosent rammefinansiering!

Nå skal utvalget på studietur til Skottland, som for lengst har reversert foretaksmodellen.

– Vi ønsker å få innblikk i hvordan helsetjenestene er organisert og fungerer i dag. Vi skal møte fagforeningsfolk, politikere, helsepersonell og brukere for å lytte og lære, og så skal vi handle!

Partisekretær i Rødt: Benedikte Pryneid Hansen. Foto: André Løyning.

Rungende nei til gruve-dumping i Repparfjorden

MILJØ

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Kampen mot gravedumping i Repparfjorden vil bli vår generasjons Alta-sak, sier partisekretær Benedikte Pryneid Hansen.

I midten av februar ble det klart at regjeringa godkjenner gruveselskapet Nussirs plan om dumping av gruveavfall i Repparfjorden i Kvalsund kommune i Finnmark. Repparfjorden er en nasjonal laksefjord, og et viktig område for sjøsamisk kultur og kystfiske. Gruva vil også ligge i veien for flere samiske reinbeitedistrikter. Avgjørelsen har vakt sterke reaksjoner fra miljøbevegelsen, samiske organisasjoner og fra venstresida.

– Statens egne fagetater Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet har hele veien advart mot denne typen drift. En trenger ikke være biolog for å skjønne at det å dumpe to millioner tonn gruveavfall i fjorden årlig vil få enorme konsekvenser for livet i fjorden. Under et møte i regi av Verdens Naturunion i 2016 stemte 53 land imot at gruveavfall fra gruve drift skal kunne dumpes i sjøen. Bare Norge og Tyrkia stemte for å tillate dumping i sjø. Per i dag er Norge er ett av kun fire land i verden som tillater dumping av gruveavfall i fjorden. Det må det bli en slutt på.

– En viktig innvending som har fått mindre oppmerksomhet er hvordan gravedrifta vil slå beina under grunnlaget for reindrifta i området. Det er grunn til å frykte at flytteveier og kalvingsområder blir ødelagt av gravedrift i Nussir og Gumpenjuni, og at dette vil ødelegge bærekraften i reindrifta for flere familier. Et paradoks i denne saken er at gravedrift i dette området ramme blant annet den unge reineieren Jovsset Ánte Sara som nettopp har tapt kampen om sitt livsgrunnlag i Høyesterett og nå blir tvunget av staten til å slakte halve reinflokken sin, av hensyn til bærekraft.

Miljøbevegelsen har allerede varslet sivil ulydighetsaksjoner mot gruveplanene og alt fra musiker Mari Boine til Rødt-leider Bjørnar Moxnes og flere ledere av norske ungdomsorganisasjoner har sagt seg villig til å lenke seg fast for å hindre utbyggingen.

– Sivil ulydighet er et sterkt virkemiddel, men denne saken kan få så katastrofale følger at vi er nødt til å slå på stortromma. Flere tusen har allerede sagt seg villig til å finne fram lenkene, sier Pryneid Hansen.

– Rødt er et industriparti, og vi er ikke mot gravedrift generelt. Men det blir stadig viktigere å jobbe for en industri som spiller på lag med naturen. Hensynet til fornybare næringer som fiske og reindrift må veie tyngre enn det gjør i dag. Å prøve å markedsføre dette som en del av det grønne skiftet, slik næringsminister Torbjørn Røe Isaksen gjør, er ikke annet enn en orwellsk form for nytale.

– Kampen om Repparfjorden er enda et eksempel på at dagens regjering prioriterer næringslivets interesser over alt annet, også miljøhensyn og urfolksrettigheter, avslutter partisekretæren.

Øker fortsatt: Andelen barn som vokser opp i fattigdom. Foto: Pxhere.

Barnefattigdommen fortsetter å øke

Andelen barn som vokser opp i hjem med vedvarende lav inntekt steg fra 10,3 prosent i 2016 til 10,7 prosent i 2017. Det viser tall Statistisk Sentralbyrå nylig la fram. I 2017 bodde nærmere 106 000 barn under 18 år i husholdninger med vedvarende lav inntekt. Det er rundt 4 000 flere enn året før.

– Hvis vi ser på tallene de siste 19 årene ser vi at det dreier seg om en dramatisk økning. På begynnelsen av 2000-tallet var det rundt 4 % av alle barn som vokste opp i familier med vedvarende lav inntekt. Nå nærmer vi oss altså 11 %. Det skremmende er at regjeringa behandler problemet som om det var «business as usual», sier Rødt-nestleder Marie Sneve Martinussen.

– Skiftende regjeringer har latt barnefamilie være salderingspost, og har ikke brukt én eneste krone på å øke barnetrygden – ikke en gang for å følge med prisstigningen – de siste 22 årene. Derfor foreslo Rødt i vårt alternative statsbudsjett å øke barnetrygden år for år, lang mer enn den beskjedne økningen KrF har fått gjennomslag for.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Pride: Fra Oslo Pride 2015. Foto: GAD/CC.

LHBT-personer hetses oftere

Mer enn én av fem LHBT-personer sier at de har mottatt hatytringer det siste året. Det viser en undersøkelse Aftenposten presenterte i februar. Av avisens tall framgår det at lesbiske, homofile, bifile og transpersoner mye oftere utsettes for hets og hatytringer enn den øvrige befolkningen. 23 prosent av LHBT-personene sier at de i løpet av det siste året er blitt utsatt for ytringer de opplever som hatefulle, mot 10 prosent i den øvrige befolkningen. 15 prosent i LHBT-gruppen oppgir at de har blitt utsatt for konkrete trusler det siste året, nesten fire ganger så mange som i den øvrige befolkningen.

– Rødt mener det er en menneskerettighet å kunne leve ut sin seksualitet og å leve som det kjønn man føler seg som uten å oppleve diskriminering, mobbing eller andre former for undertrykking. Nøkkelen for å skape et mer tolerant samfunn er å drive kompetanseheving, holdningsarbeid, styrke rettighetene våre og lovene slik at vi kan leve de livene vi ønsker å leve, sier Torill Frøise fra Skjeivt nettverk i Rødt.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Nedgang: Mer enn 130 yrker mistet kjøpekraft i fjor. Foto: Stig Morten Waage/CC.

Arbeidsfolk mister kjøpekraft

– Her ser vi forskjells-Norge vokse fram rett foran øynene våre, sier nestleder i Rødt, Marie Sneve Martinussen, om tallene som viser at mer enn 130 yrker hadde en gjennomsnittlig reallønnsnedgang i 2018.

Det er nettstedet Fri Fagbevegelse som har regnet på gjennomsnittslønningene opp mot endringer i konsumprisindeksen. Endringen i det samlede lønnsnivået var på 2,8 prosent for 2018. Justert for en prisstigning på 2,7 prosent, har det altså vært en gjennomsnittlig reallønnsøkning på 0,2 prosent. Likevel hadde mer enn 130 vanlige yrker negativ lønnsutvikling i 2018.

– Hjelpepleiere, renovasjonsarbeidere, renholdere, hotellresepsjonister, lærere i grunnskolen og elektrikere er blant de som mistet kjøpekraft i fjor. Dette skyldes at prisene på mat, bolig, strøm og avgifter økte mer enn det folk fikk i lønnsstillegg. Norske bussjåfører for eksempel, tjente i snitt 1,5 prosent mindre i 2018 enn året før målt i faste priser. For førskolelærere er tallet 0,9 prosent, sier Sneve Martinussen.

– I bunn og grunn handler dette om at

Rødt-nestleder: Marie Sneve Martinussen. Foto: Mimsy Møller/Scanpix.

arbeidsfolk får en mindre del av kaka enn før. Eierne og direktørene stikker av med en større andel av verdiskapinga enn tidligere. Dette er selve motoren i framveksten av Forskjells-Norge.

– Når vi samtidig vet at konsernsjefene i Norges 100 største selskaper har ei årslønn på 6,5 millioner i snitt, i tillegg til aksjer og frynsegoder, er det ikke rart at folk blir forbanna. Jeg håper disse tallene vil sette sitt tydelige preg på vårens tariffoppgjør, sier Sneve Martinussen.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

– Retten til tariffavtale er helt grunnleggende

Vinteren har vært preget av flere streiker for tariffavtale. Rødt-nestleder Silje Josten Kjosbakken rister på hodet av arbeidsgivere som nekter å tegne tariffavtale og lover de streikende støtte.

Både ved Godt Brød i Nydalen i Oslo og ved Troms Kjøkken AS har organiserte ansatte i februar gått til streik for tariffavtale. Kjosbakken har selv stått streikevakt i Nydalen.

– Hos Godt Brød møtte jeg en gjeng knalltøffe jenter som var lei av å ikke få den lønna de har krav på. De var også lei av å ikke ha noe medbestemmelse på arbeidsplassen. Etter mindre enn ei uke ga arbeidsgiver etter for kravet om tariffavtale. Det viser at det nytter å stå på krava, sier Kjosbakken til Rødt Nytt.

– Tariffavtalene er bærebjelkene i det norske arbeidslivet. Det er tariffavtalene som sikrer forutsigbarhet, anstendige lønnsvilkår og en trygg arbeidshverdag. At det finnes arbeidsgivere i 2019 som ikke vil signere tariffavtale er på grensa til uforståelig.

– Hos Tromsø Kjøkken AS pågår streiken fortsatt i skrivende stund. Også der handler kravet om tariffavtale om anstendige lønns- og arbeidsvilkår

Rødt-nestleder: Silje Josten Kjosbakken. Foto: Brage Aronsen.

og medbestemmelsesrett, men også om avtalefestet pensjon. Dette er rettferdige krav det er en selvfølge for Rødt å støtte.

– Ledelsen ved Troms Kjøkken AS føyer seg inn i rekken av arbeidsgivere som nekter å innfri krav om kollektive avtaler, men som heller ønsker individuell lønnsfastsettelse – et system hvor arbeidsfolk ender opp med å by hverandre ned og hjem. På den måten er kampen de ansatte nå står i en kamp på vegne av oss alle, sier Kjosbakken.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Lanserer feministisk russekampanje

Feiring med bismak: Rød Ungdom vil skape en bedre russetid for jenter. Foto: Ranveig Thattai/CC.

RØD UNGDOM FEMINISME

Didrik Sten Ingebrigtsen didrik@sosialisme.no

– Russetida handler om å gjøre et opprør mot det etablerte. Dette høres fort ut som Rød Ungdoms drøm, men sånn som russetida har blitt i dag er den faktisk ikke det.

– Først av alt vil jeg bare gjøre det klart at jeg kommer til å ta del i russetida, og gleder meg til det. Det siste jeg vil er at russetradisjonen skal dø ut. Jeg tror russetida har endret seg til det verre de siste årene, men det viser iallfall at russetradisjonen kan endres. Det er derfor vi har laget denne kampanjen.

Dette sier Rød Ungdom-medlem Paula Lorentzen, som er russ i år. Kampanjen hun nevner er Feministrussekampanjen, og den har som mål å ta et oppgjør med sexistisk ukultur blant russerne, og gjøre russetida tryggere og mer inkluderende. Planen er å bruke alternative russeknuter og strykemerker som måter å starte samtaler på.

Høysesong for trakassering

– Alle som vil kan gå inn på feministruss.no og bli feministruss. Da får de tilsendt et strykemerke med feministrusselogoen på, og så kan de laste ned andre feministiske strykemerker på nettsiden og printe de ut selv også. Vi har ikke de samme ressursene som Russ.no og Russeservice. Vi kan ikke pleie forhold til russestyret over hele landet og ha store reklamekampanjer, så vi er avhengige av at folk er enige i at denne russetida må bli annerledes enn de forrige, og får med seg vennene sine på å endre på ting.

Dette mener Lorentzen er et realistisk mål, fordi hun tror mange er lei av hvordan ting er nå og at selv om de gleder seg til å være russ er det mange som sitter med en liten klump i halsen.

– Russetida er høysesong for seksuell trakassering og overgrep. Lover og normer oppheves, og gutter føler de bare kan ta seg til rette. I russesanger kan man kalle jenter for horer, og flere av russeknutene oppfordrer mer eller mindre direkte til trakassering. For mange gjør dette russetida alt annet enn lystbetont, og for noen gir det varige skader. Det er helt vilt at vi bare tolererer at det er sånn det skal være!

Aksjonist: Paula Lorentzen. Foto: Privat.

Må komme fra ungdom selv

Det at russetradisjonene har gått så langt i retning av å være sexistiske uten at noen har klart å ta et oppgjør med det, mener Lorentzen har mye å gjøre med hvem det er som kritiserer russetida i dag, og hvordan de gjør det.

– Når kritikerne prøver å endre russetida gjennom kronikker i Aftenposten, og det virker som at de nok aller helst bare ville ha lagt ned hele feiringen hvis de kunne, skjønner jeg godt at russerne ikke tilpasser seg dem. Det må være russerne selv som bestemmer hva russefeiringen er. Derfor er det så viktig at Feministrussekampanjen er drevet fram av russ selv. Vi vet hvordan det er å være ungdom i dag, og det tror jeg faktisk ikke de over 30 forstår. Det er selvfølgelig mye likt, og jeg sier ikke at ting var bedre før, men vi har også noen helt nye utfordringer.

De som er ungdom i dag har blant annet blitt kalt «Generasjon prestasjon», og det er dette presset til å prestere Lorentzen trekker fram som den viktigste av disse.

– Jeg tror ikke det er noen andre generasjoner som har fått kjenne på det presset vi blir utsatt for. Gjennom blogger, reklame og sosiale medier som instagram blir vi fra ung alder tvunget til å prøve å oppnå ideal ingen av oss har sjans til å nå. Vi skal se perfekte ut, ha mange venner, og gjøre det godt på skolen samtidig, og det er det ingen som får til. Russetida kunne vært et opprør mot de trange rollene vi har i dag, men det eneste russetida gjør opprør mot i dag er idéen om at jenter har en verdi som noe annet enn sexobjekter. Det er dette vi håper å endre med feministrussekampanjen.

Feministisk ansvarlig: Mira Stokke. Foto: Didrik Sten Ingebrigtsen.

– Styrk abortloven

RØD UNGDOM ABORTLOVEN

Didrik Sten Ingebrigtsen didrik@sosialisme.no

– Regjeringas frekkhet kan ende opp med å bli en gave til alle oss som vil styrke abortloven.

– Det som skjer nå er at abortloven for første gang i sin over 40 år lange historie blir endret på. Endringa er liten, og har som eneste formål å gjøre det vanskeligere for de som synes flerlinger er uoverkommelig, men som likevel vil ha barn. Men den åpner opp for at det også kan komme andre endringer, og jeg tror vi i Rød Ungdom har noen forslag som er mer populære enn de KrF har, sier Mira Stokke, feministisk ansvarlig i Rød Ungdom.

Etter at sjokket av at Ropstad og Solberg fikk gjennomslag for innsnevring har lagt seg, er Stokke nå optimistisk.

– Vi er en hel generasjon som har vokst opp med fri abort som en mulighet hvis det først skulle være nødvendig, og som jeg tror først nå forstår at fri abort egentlig ikke er helt fri. At det finnes noen begrensninger. Denne debatten kan nok vekke noen av dem til kamp for å gjøre det enklere å ta abort, og ikke vanskeligere. Det at ungdomspartiene jevnt over har politikk som er mer åpen for abort enn moderpartiene ser jeg som et tydelig tegn på det.

Stokke peker også på parolene som har blitt vedtatt i forkant av kvinnedagen 8. mars som et tegn på at det nå begynner å røre på seg blant de som ønsker en mer progressiv abortlov.

– Over hele landet vedtas det nå at det er abortparoler som skal gå fremst i togene. I Oslo er hovedparolen «Forsvar selvbestemt abort - fjern nemdene». De stiller altså et helt konkret krav til hvordan de vil endre abortloven for å gjøre den mer fri. Nemdene er de du i dag må gå til hvis du vil ta abort etter uke 12. Du må da sitte foran dette rådet og overbevise dem om at det er riktig for deg å ta abort, og så hviler skjebnen din i deres hender. Hele premisset for nemdene er at noen vet bedre enn oss selv. Ved at nemdene fjernes vil vi få bestemme helt selv, og jeg er glad for at 8. marskomitéen i Oslo velger å løfte dette forslaget.

Nå håper Stokke venstresiden kan drøfte flere forskjellige måter å gjøre abort friere på, og at dette kan resultere i at vi allerede om et par år kan få til progressive endringer.

– Jeg er åpen for alle forbedringer av loven, men må innrømme at mitt og Rød Ungdoms mål er helt fri og selvbestemt abort fram til uke 22. Uansett hva det blir til håper jeg at jeg kan feire neste endring av abortloven i stedet for å protestere mot den.

ANNONSE:

Bli valgkamp-frivillig

I lokalvalget 2019 ligger Rødt an til å gjøre et brakvalg. Slik skal vi ta kampen mot Forskjells-Norge inn i kommunestyre og fylkesting over hele landet. Men skal vi lykkes med det, trenger vi din hjelp.

Registrer deg som frivillig på roedt.no/lokalvalg

HVA SKJER?

5. mars
MANIFESTKONFERANSEN
Sentrum Scene, Oslo. manifest.no

8. mars
DEN INTERNASJONALE KVINNEDAGEN
Hele landet. roedt.no/8mars

22. - 24. mars
RØD UNGDOMS TALE- OG DEBATT KONFERANSE
Ellingsrud skole, Oslo. roedungdom.no

29. - 31. mars
LOS STUDENT- OG UNGDOMSKONFERANSE
Sørmarka. lo.no

6. april
AKSJONSDAG MOT EØS
Hele landet. roedt.no

9. - 12. mai
LANDSMØTE I RØDT
Oslo. roedt.no/landsmote-2019

31. mai
RØDT HJEMMEFRA
Hele landet. roedt.no/hjemmefra

Tips oss om aktuelle arrangementer!
Send en e-post til brage@roedt.no.

ANNONSE:

Få med deg siste nummer av Gnist!

Fra sosial reproduksjon til kvinnestreik // Abortdebatt // Rosa Luxemburg // Hva visste hjemmefronten?

Abonner på Gnist
100 kr for et år

Send mail til gnist@marxisme.no for bestilling.

Eller kjøp nummeret på www.marxisme.no

ANNONSE:

«Det største av alt er at vi skaper håp. Gazas befolkning føler seg ikke glemt»

Fiskerne i Gaza av Jan Petter Hammervold

Tilbud: 225,-
Forlaget Rødt

Bestill på marxisme.no

ANNONSE:

Støtt Rødts økonomi

BLI RØDREV

Blir du Rødrev betaler du medlemskontingenten i Rødt månedlig. Det betyr mye for å sikre Rødt en stabil økonomi.

Du velger selv hvor mye du vil betale hver måned. De fleste Rødrever betaler 150-200 kroner i måneden, men det er ingen øvre grense. En tredjedel av månedlig sum går til Rødt sentralt. Resten går til lokallaget, og du er med på å støtte opp om lokal politisk aktivitet.

Kom i gang på roedt.no/rodreven.

Bli medlem i Rødt!

Send sms med kodeord **Rødt + Navn og adresse** til 2434 eller se roedt.no/innmelding

fb.me/roedt

[@raudt](https://twitter.com/raudt)

[@stemroedt](https://www.instagram.com/stemroedt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

